

Ervaringen van Ardine Korevaar en Henk van der Scheer

De slag om de voorjaarsdracht

Alleen met sterke volken valt er wat te slingeren na de voorjaarsdracht, die in maart begint met de wilg. Daarna, in april, volgen paardenbloemen en het fruit: peren, kersen en pruimen en in aansluiting hierop in mei appels. Tegelijk met de appels bloeit vaak het koolzaad. Keuze genoeg voor de bijen.

Grote schoonmaak

De voorbereiding begint met een grote schoonmaak. De temperatuur is dan minimaal 16°C. De broedbak(ken) zet u (beide) op een omgekeerd deksel, dat plet minder bijen. Dek de onderste bak af met een theedoek voor het behoud van warmte. Dan maakt u de bodem schoon of vervangt u die. Zet de

bakken een voor een in de goede volgorde terug en vervang beschimmelde of kapotte ramen. Hang de nieuwe ramen met kunststraat naast het broednest en de voerramen aan de buitenkant. Zelf prefereren we om al bij de inwintering de kantramen uit de onderbak te halen. Dat geeft minder of geen beschimmeling van de raten.

Merken koningin

Nu is het een goed moment om de koningin te merken als dat nog niet is gebeurd. In het voorjaar is de koningin makkelijker te vinden (kleiner volk). Ze zit bijna altijd op een raam met broed. Een koninginnenvangklem of een merkbuisje met stamper kan helpen om

Bloesem zoete kers.
Foto: Henk van der Scheer

haar te pakken. Gebruik een merkstift om het rugschild te merken; elk jaar heeft zijn eigen kleur, 2015 is blauw. U hebt later gemak van een gemerkte koningin bij het maken van kunstzwermen. Wilt u de ongemerkte koningin opzoeken in volken op 2 bakken met broed boven en onder, leg dan eerst een koninginnenrooster tussen beide bakken. Na een paar dagen (minimaal 3) hoeft u alleen in de bak te zoeken waar zich eitjes bevinden. Eventueel wacht u tot het weekend om meer tijd te hebben voor het zoeken. Haal bij het zoeken twee kantramen uit de bak en plaats die in een doos of zesramer. Daardoor krijgt u werkruimte om de

kast te doorzoeken en zal de koningin niet snel langs de lege ruimte naar de al onderzochte kant lopen. Komen er veel bijen naar boven, gebruik dan een pufje rook. Het 'vernevelen' met water uit een bloemenspuit in plaats van beroken geeft hetzelfde effect, maar doe dat niet als het nogal koud (net 16°C) is.

Sterkte van het volk

Is er weinig broed (< 4 ramen) dan valt te overwegen om dit volk te verenigen met een buurvolk (het liefst direct eraan, maar niet verder dan 1 à 2 meter weg). Leg een krant tussen beide broedbakken en zet het kleinste volk boven.

Het grootste volk bewaakt zo de vliegplank. Prik een paar gaatjes in de krant, dan verloopt de vereniging sneller. De geur van de drukinkt zorgt er voor dat beide volken elkaar accepteren. De kast schuift u een beetje op naar de lege plek. Dat vergemakkelijkt voor de bijen de herkenning van de plaats. Verenigen met de krantenmethode is altijd de veiligste manier. Heeft u voorkeur voor een van beide koninginnen, verwijder dan de andere. Maakt u geen keuze dan bepalen de koninginnen zelf welke van beide blijft. Wanneer het volk in 2 broedbakken overwinterde en niet zo groot is (4-6 ramen broed) dan haalt u de bak weg

Werkzaamheden:

1. De grote schoonmaak houdt u als de temperatuur minimaal 16°C is. Bodems schoonmaken of vervangen door schone en slechte (kant) ramen vervangen.
2. U merkt de koningin als dat nog niet is gebeurd.
3. In het voorjaar valt met sterke volken honing te winnen. Verenig daartoe zo nodig volken.
4. Volken groeien snel: controleer of ze voldoende voer hebben. Voer zo nodig bij.
5. Heel sterke volken moeten regelmatig gecontroleerd worden op aanzet van moerdoppen. Breek ze weg zolang er dracht is en geef voldoende ruimte door bijvoorbeeld een broedaflegger te maken.

Benodigheden:

Gebruikelijke gereedschappen, een emmertje met water en een borstel voor de schoonmaak, merkarnituur en een koninginnenvangkleem, een of meer koninginnenroosters (en separators voor een tussenaflegger), een paar ramen met kunstraat, een lege doos of zesramer, kranten. Later in april: honingkamer met lege, liefst uitgebouwde ramen, voer en verbakken, zesramers voor broedafleggers, ramen met kunstraat.

Voorjaarsinspectie: waar kijken we naar?

Dracht van paardenbloemen. Foto Henk van der Scheer

die niet wordt bebroed. Daarin kunnen dan nieuwe ramen geplaatst worden en die bak geeft u terug als er wel 8 ramen broed zijn. Er bestaat verschil van inzicht of die tweede bak erop of eronder moet. In deze tijd van het jaar is de rand voer boven het broednest beperkt van omvang en kunnen de bijen makkelijk naar boven lopen. Maar plaats de bak er liever onder wanneer er nog behoorlijk koude nachten zijn.

Bij een volk met meer dan 8 ramen broed vervangt u alleen de slechte ramen. Ziet u geen broed in alle stadia (BRIAS) of enkel darrenbroed, dan kunt u dat volk beter laten afvliegen op een buurvolk. Zet de kast op ruim 10 meter voor uw stand, sla alle ramen af en ruim de kast op. Mocht de koningin terugvliegen, dan wordt ze niet in de buurkast toegelaten.

Voorjaars honing

Vroeg in het voorjaar leveren wilgen veel stuifmeel en nectar, wat het volk weerstand geeft tegen ziekten als noseema en kalkbroed. Voor het winnen van honing van de wilg heeft u sterke (>12 ramen broed) volken nodig. U kunt sterke volken verenigen met de krantenmethode. Leg onder de honingkamer een moerrooster om er geen broed in te krijgen. Heeft u in de honingkamer enkel ramen met kunstraat, plaats dan het moerrooster pas als de bijen de ramen uitbouwen. Het kan jammer zijn om een goede moeder te verspelen door te verenigen. Een van de moeren kunt u met jonge bijen en 2 ramen broed in een zesramer huisvesten en als aflegger opkweken tot een nieuw volk waar u soms in hetzelfde jaar, maar vaker in het volgend jaar, nog veel plezier van kunt hebben bij de honingwinning.

Controleer voer en groeisnelheid

Is de dracht in de buurt niet uitbundig en reist u niet naar een dracht, controleer dan van begin tot half april of alle volken voldoende voer hebben. Zo niet, verdeel raten uit een volk dat veel voer heeft over andere volken of voer bij met suikerwater, Apifonda en/of Feed Bee. Dracht of voeren stimuleert de bijen tot bouwen: april is de bouwmaand. Voldoende voeding en verenigen betekent dat volken snel groeien. Meestal verschijnen in de tweede helft van april, soms wat eerder, de eerste darren; ongeveer zes weken later wil het volk zwermen. Toch kan een snel groeiend volk u eind april al verrassen met zwermplannen. Controleer sterke volken elke week op moerdoppen. Breek ze weg in een drachtperiode en vergeet er niet één. Geef het betreffende volk voldoende ruimte door er nog een broedbak op te zetten. Dit zijn in feite noodmaatregelen om het zwermen uit

Er valt alleen honing te winnen met sterke volken!

te stellen en er voor te zorgen dat de bijen nectar blijven halen zo lang de dracht duurt.

Er zijn meer beslissingen te nemen in deze periode: 1. Wilt u wel of geen zwermen? Een volk met zwermplannen haalt geen overschot aan nectar en maakt dus geen honing voor u, en 2. Wilt u wel of niet uitbreiden? Uitbreiden van het aantal volken vereist andere maatregelen dan het handhaven van het aantal volken.

Heeft u voldoende kasten klaar staan dan kunt u overwegen om eind april niet nog een bak op het volk te zetten, maar een *broedaflegger* te maken (zoek op www.imkerpedia.nl op 'broedaflegger'). Die maatregel stelt zwermplannen uit. Bij sterke volken kunt u dat meerdere malen doen: elke veertien dagen twee ramen broed met aanhangende bijen plus een raam met voer er uit en vervangen door ramen met kunststraat. De ramen met bijen en het voer gaan in een zesramer naast het hoofdvolk of elders op de stand en dat levert een nieuw volk op.

Heeft u geen andere kasten klaar staan dan kunt u zolang de dracht duurt

ramen met broed zonder aanhangende bijen geven aan een minder sterk volk. Zo brengt u alle volken op gelijke sterkte. Daardoor kunt u later in het seizoen alle volken op hetzelfde moment dezelfde behandeling geven. Dit werkt makkelijker en spaart tijd. Een andere optie is een *tussenaflegger* maken om het zwermen te voorkomen en de volken hun haaldrift te laten houden (zoek op www.imkerpedia.nl op 'tussenaflegger').

Uitstellen lukt niet meer

Wilt u niet uitbreiden, verwijder dan de moeder uit het volk, breek alle doppen weg en laat het volk nieuwe doppen aanzetten. Dertien dagen later moet u die aan het eind van de middag breken en dan laat u de jonge koninginnen in het volk inlopen. Ze vechten daarna zelf wel uit wie de nieuwe koningin wordt. Een kunstzwerm maken is de oplossing als u over voldoende kasten beschikt; het liefst een *vlieger* zonder broed maar wél met jonge bijen afgeveegd van 2 ramen broed (zoek op www.imkerpedia.nl op 'vlieger'). De jonge bijen kunnen de koningin helpen om een nieuw

broednest te maken. De vlieger behandelt u na enkele dagen, bijvoorbeeld in het volgende weekend, met oxaalzuur; dat ruimt meer dan 95% van de mijten op de bijen op. Geeft u ramen met broed mee aan de vlieger (zoals aangegeven op Imkerpedia), dan daalt de effectiviteit van de oxaalzuurbehandeling doordat de mijten in het broed niet worden geraakt. Een week na de behandeling met oxaalzuur geeft u de vlieger de honingkamer (met het koninginnenrooster) die tot dan op de 'achterblijvers' (het hoofdvolk met broed) is blijven staan. Een vlieger 'verzamelt' namelijk alle haalbijen en kan daardoor direct doorgaan met foerageren.

De 'achterblijvers' behandelt u met mierenzuur of Thymovar. In de brochure 'Effectieve bestrijding van varroa' van Bijen@wur staat aangegeven hoe u dat moet uitvoeren.

Zie www.wageningenur.nl/nl/show/Nieuwe-brochure-over-bestrijding-van-varroa-in-bijen.htm.

Krijgt u door de broedafleggers te veel volken dan kunt u die verkopen of ze op een later tijdstip weer verenigen. In feite is het pas na de voorjaarsdrachtperiode tijd voor het maken van kunstzwermen. Daar gaan we een volgende keer uitvoerig op in. ●

Appel is een goede dracht.
Foto PRI, bijen@wur

Merkbusje met stamper.
Foto Ardine Korevaar